

PÄRNU SÜTEVAKA HUMANITAARGÜMNAASIUM

Merli Ilm

PALVERÄNNAK SANTIAGO DE COMPOSTELASSE

Aastatöö

Secunda aste

Juhendaja Kalle Viik

Pärnu 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. PALVERÄNNAK	5
1.1 Palverännaku kujunemine	5
1.2 Palverännakutraditsiooni algus ja populaarsem aeg	6
1.3 Palverännaku ohud	7
1.4 Palverännaku populaarseimad lähtekohad	8
1.5 Merikarbi sümbol	9
2. SANTIAGO DE COMPOSTELA	11
2.1 Santiago de Compostela linna kujunemine	11
2.2 Katedraali arhitektuur	13
3. ANKEETKÜSITLUSE KOKKUVÕTE JA ANALÜÜS	15
KOKKUVÕTE	25
KASUTATUD ALLIKAD	26
SUMMARY „PILGRIMAGE TO SANTIAGO DE COMPOSTELA“	28
LISAD	29

SISSEJUHATUS

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks on vaadelda palverännakut Santiago de Compostelasse, selle traditsiooni algust, populaarsemaid aegu, rännaku ohtusid, sealseid rännakuteid ning merikarbi sümbolit, lisaks veel Santiago de Compostela linna ajalugu ja sealse suurima katedraali arhitektuuri.

Teema valikul lähtuti selle aktuaalsusest meedias, eestlaste palverännakul käimisest ja nähtud filmist. Sellest ajendatuna tekkis küsimus, kas inimesed käivad viimasel ajal palverännakul pigem usulistel või mingitel teistel põhjustel. Samuti oli teema valikul otsustavaks teguriks isiklik soov palverännakust Santiago de Compostelasse rohkem teada saada, et tulevikus teekond ise läbida teadmistega, mis võivad kasulikuks osutuda.

Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada peamised põhjused, miks käiakse sellel palverännakul ning kas selle usuline tähendus Eesti inimeste seas 21. sajandil Santiago de Compostela palverännakul on kaduma läinud.

Töö koosneb kolmest peatükist. Esimeses antakse ülevaade palverännakust. Seletatakse lahti nimi, räägitakse sellele omaks saanud asjadest ning inimeste käimisest. Teine peatükk räägib Santiago de Compostela linnast, selle ajaloost ning katedraalist, kuhu kõik palverändurid lõpuks jõuavad. Kolmas peatükk koosneb autori poolt läbi viidud küsitlusest palverännakust Santiago de Compostelasse. Samuti on seal analüüsitud tulemusi.

Täna Eestis on erinevate uskumustega inimesi – kristlased, budistid, moslemid, hinduistid, New Age'id jne. Nii mõnigi usub kellessegi või millessegi, kuid sellega nende religioon ka tihti piirdub. Samas leidub inimesi, kes teevad oma religioonile vastavaid riitusi ja/või palverännakuid. Igas usus on olemas eri voolud erinevate uskumustega. Iga tegu, mis on usule kohane ning põhjendatud, aitab kaasa oma jumalale või jumalatele lähemale jõudmiseks.

Töö raames on korraldatud intervjuu erinevas vanuses inimestega, et uurida täpsemalt põhjuseid, mis viis neid palverännakule Santiago de Compostelasse. Nead leiti läbi sotsiaalmeedia

Facebookist. Valisin just nemad, kuna esimene vastaja mainis oma kogemusi raadioeetris ning teist soovitasid tema sõbrad. Uuriti, mis vanuses käidi, mis tee läbiti ning kas kogeti mõnda ohtlikku olukorda. Samuti küsiti, kas see teekond isiklikult muutis neid ja mida oleks neil soovitada tulevastele palveränduritele.

1. PALVERÄNNAK

Esimeses peatükis räägitakse lähemalt palverännaku traditsiooni kujunemisest, Santiago de Compostela külastamise parimatest aegadest, ohtudest, radadest ning merikarbi sümbolist.

Peatükis lähtutakse Santiago de Compostela palverännakule ning kristlusele, mis sellele kohane. Et saada täpsemat nägemust palverännakust Santiago de Compostelasse, küsitleti inimesi, kes on seda teekonda läbinud.

1.1 Palverännaku kujunemine

„Palverännak on uskliku rännak usuliselt tähtsaks tunnistatud paika.“ (EKSS 2009, sub palverännak)

Järgnev lõik on refereering raamatust „Palveränduri päevik. Teekond Santiago de Compostelasse“ (Kangur 2014: 5).

See on aeg elus, kus jõutakse kärmesti oma mugavustsoonist välja ning sisenetakse teise reaalsusse ja vaimsusse. Kui kõndida iga päev 20-30 kilomeetrit, võivad inimese väärtushinnangud ja minapilt muutuda.

Järgnev lõik on refereering raamatust „Ehta elu maik. Palverännak maailma äärel“ (Paesalu 2016: 4). Samuti annab lisainformatsiooni intervjuu Anna Kuchinskyga (Lisa 2).

Palverännaku puhul on tegu eelkõige retkega inimese sisemisse maailma, tema tõelise mina poole. Rännak aitab mõtiskleda selle üle, mis on läbi elatud ja jäetud selja taha. See paneb mõtlema tuleviku suunas, aitab juurelda, kuidas elus edasi liikuda, milline on arusaam maailmast, armastusest ning missugune inimene tahaksin olla. Kõik see kokku tähendab vigadest õppimist, mälestuste piiritlemist ja tulevastest kordaminekutest unistamist. Inimesed lähevad kindla põhjusega, kuid teekonnal olles mõistetakse, et neid tõi hoopis teistugune ajend sellise otsuseni.

Kristlased on veendunud, et pühade paikade külastamine kindlustab neile koha taevas ja niiviisi suundutakse palverännakule Hispaaniasse. (Cowan *et al* 2004: 42-43)

1.2 Palverännakutraditsiooni algus ja populaarsem aeg

Palverännakutraditsioon sai alguse 9. sajandil Hispaanias, kui riigi loodeosast, mis praegu kuulub Galicia maakonna alla, leiti Jeesuse jüngri Jaakobuse haud. Legendi järgi olevat kristlastele Jaakobuse säilmete asupaiga kätte näidanud taevast järsku langema hakanud tähed. Tasahilju hakkas püha paiga ümber tekkima asula, mis kasvas Santiago de Compostela linnaks. Sinna ehitati apostel Jaakobuse auks uhke katedraal. Kuna keskaegses Hispaanias käis võitlus poolsaare vallutanud araablase vastu, andis säilmete leidmine territooriumi põhjapoolses osas asuvatele väikestele kristlikele kuningriikidele jaksu juurde ning pühasse kohta seadsid end palverännakule nii kuningad kui ka lihtrahvas. Santiagosse hakkas saabuma kristlasi ka väljastpoolt Pürenee poolsaart: Prantsusmaalt, Saksamaalt ja Itaaliast. Palverännaku teele anti nimeks Jaakobuse tee, hispaania keeles *Camino de Santiago*. Algusaegadel mindi nii jalgsi kui ka hobustega. Peatused tehti kloostrites, hosiitsides ja väikestes külates, mis hakkasid kiiresti teede äärde tekkima. Teekond läbi palavate, tolmuste tasandike ning üle lumiste mägede võis kesta lausa aasta aega. Kõrgajal, 11.-12.sajandil, käis Santiago palverännakul kokku ligi 500 000 inimest. Tänapäevani on seda traditsiooni au sees hoitud. (Paesalu, 2016: 7; Cowan *et al* 2004: 43)

Järgneva alapeatüki teine pool põhineb kahel allikatel (Dunne 2016; Guide), mis räägivad parimatest aegadest palverännakule minekuks.

Palverändur peab ise otsustama, milline periood talle endale kõige enam sobiks. Ilm on peamine põhjus, miks inimesed valivad sinna minekuks kindla perioodi aastast. Mõned võivad eelistada päikselist ja sooja ilma, samas leidub ka neid, kellele meeldib just olla ekstreemne ning minna külmemate temperatuuridega ajal.

Tulevastel rändajatel soovitatakse enne retkele asumist jälgida konkreetse kuu keskmist temperatuuri ning sademete hulka. Nii saab ka teada, mis oleks parim aeg rändajatele nende soovide kohaselt.

Enim käiakse rännakutel kevadest sügiseni. Kõige populaarsemad ajad on juuli ning august, kuna see periood langeb kokku erinevate Hispaania ning Euroopa pühade ja suurpidustustega.

Suvi Hispaania loodeosas Galicias ei ole eriti suurte muutustega, samas tuleks olla ettevaatlik kuumusega, kuna varjudeta paikades võib muutuda temperatuur talumatuks.

Rannikuäärsetel teedel soovitatakse käia hiliskevadest suve lõpuni ehk maist septembrini, kuna seal pole nii palav aastaringselt ning rahvast ei liigu massiliselt.

Inimesed, kes on huvitatud talvekuudel minemisest, peaksid arvestama suurema ohuga lumistel aladel ning sellega, et paljud kohvikud ja öömajad on sellel perioodil suletud väheste huviliste tõttu. Samuti on valget aega vähem ning rändurid peaksid olema varustatud erinevate valgusallikatega.

1.3 Palverännaku ohud

Igal rajal on oma heade külgede juures ka halb. Kuna rännak võib võtta kaua aega, tuleb olla teadlik erinevatest ohtudest ning võimalustest, kuidas nendest hoiduda.

Järgnev alapeatükk koosneb allikatest (Golpe 2015; Pontevedra 2015; Gilmour 2017; Kassam 2015), mis viitavad ohtlikele olukordadele palverännaku ajal, kuid neid ei juhtu õnneks tihti. Samuti annab teadmisi juurde läbi viidud intervjuu endiste palveränduritega (Lisa 2).

Palavate suveilmade ajal võib lagedates piirkondades kiiresti tekkida ülekuumenemine ja päikesepõletused. Suureneb ka nahavähki haigestumise risk, mille tõttu tuleks kanda pikki riideid, peakatet ja kasutada päikesekreemi. Loomulikult ei tohi unustada ka vett nii joomiseks kui ka väliseks kehajahutuseks. Igal palveränduril peaks leiduma kotis pudel, kust juua vajaduse korral rännaku hetkel.

Üksi rännates võivad tekkida ka veel omamoodi ohud. Inimesed on teadlikud erinevatest ahistamiskatsetest ning kadumistest. Näiteks 2011. aastal ründas Pontevedra mees üksinda rännanud eestlannat, kes liikus läbi Galicia linna. Varasemal aastal Santoñas, mereäärses linnas Cantabria kandis, mis asub põhjapoolse tee juures, arreteeris politsei mehe, kes üritas vägistada 25-aastast Korea naist.

Palverändurid on oma hostelitesse või öömajadesse jõudes surmväsinud. Suuremas ruumis koos magades erinevate inimestega kasutavad palverändurid lisavaikuse jaoks kõrvatroppe. Väga suurtes magamispaikades pole see just kõige parem idee, kuna oma kotti järelvalveta jättes

võidakse midagi ära varastada. On inimesi, kellel on ära võetud nii suveniire, raha, tehnikat ning isegi riideid, mis täiesti räbalad. Enda juures tuleks hoida alati kõige olulisem ning väärtuslikum, näiteks põuetaskus.

Siiski öeldakse, et varguseid ning muud kuritegusid toimub väga vähe. Inimesed on palverännakul rahulikud, abivalmis ning ei taha kellelegi halba. Muidugi on erandeid, aga nende vältimiseks soovitatakse liikuda vähemalt paari inimesega koos, et oleks turvalisem.

Talviti on mägistel piirkondadel mõned rajad lume tõttu suletud või isegi liiga ohtlikud, et läbida. Vältimaks ebamugavusi, peaks olema rändajal alati varuks lisaplaan, et läbida rännak teist teedpidi. Lõpuks viivad siiski kõik ühte kohta.

Igal ränduril peaks olema õige riietus ning varustus. Muidugi soovitatakse olla arvestatud ka erinevate tingimustega looduses. Valesid riideid kandes võib haigestuda ning reis pikemaks venida. Vihmaste tingimustele veekindlad, lume- ja külmadetingimustele soojad, pikad ning soojadele hingavad, mittehõõrduvad matkariided.

Teel Astorgast Rabanal del Caminoni ei soovitata üksi jalutada, kuna väikese perioodi jooksul toimub seal väga palju ohtlikku - kriminaaltegevused ja kaduma läinud inimesed. Näiteks läks seal kord kaduma Ameerikast pärit naine, kes olevat liikunud üksi ringi tolles piirkonnas. Üksi pole ohtlik liikuda, kuid seltsis on alati kindlam ja oleneb piirkonnast, kus ollakse. Rändajad tekitavad ise juba seltskonnatunde, kes liiguvad samal ajal samas kohas. Eks ikka päeva lõpuks nähakse öömajas inimesi, kellega hommikupoolikul joodi veel 30 kilomeetrit eemal oma viimast kohvisõõmu.

1.4 Palverännaku populaarseimad lähtekohad

Öeldakse, et õige palverännak algab oma koduuksest välja astudes. Seda on teinud ka üks küsitluse vastaja, kes alustas oma teed Tartust. Tema tee oli kokku ligemale 5000 kilomeetrit. Varem polnud võimalik lennata või sõita teekonna algusesse, küll aga saab seda teha nüüd. Radasid on nii erinevaid, et ei peagi alles Hispaaniast alustama. Mõned algavad Poolast, Saksamaalt ja Hollandist. Valik tuleb teha ise, kust alustamine oleks sobivaim. (Corrigan 2017)

Santiago de Compostelasse viib erinevate allikate järgi erinev arv peamisi radasid. Kindlat arvu ei osata öelda, kuna arvestusi on tehtud inimeste järgi, kes on saanud omaale *compostela* ehk

ladinakeelse sertifikaadi tee läbimise eest Santiago de Compostelasse. Et see saada, peab tee olema läbitud vähemalt 100 kilomeetrit jalgsi, 200 kilomeetrit jalgrattaga või ratsutades. Lisaks sellele on kõik teed suuresti seotud kui üks võrgustik. Ühe kindla allika alusel on järgmised teed kõige populaarsemad:

- Siiani on kõige populaarsemaks rajaks kujunenud *Camino Francés* ehk prantslaste tee, kus käis 2014. aasta statistika järgi 68,10% ehk 161 994 inimest. Seda läbisid paljud küsitlust täitnud inimesed ning ka intervjueeritav Anna Kuchinsky.
- Teine populaarne on *Camino Portugués* ehk portugallaste tee, mida läbis 14,92% ehk 35 491 palverändajat.
- *Camino del Norte* - põhjapoolne tee on kolmas 6,34%-ga ehk 15 071 läbinuga.
- *Via de la Plata* 3,57% ehk 8490 inimest.
- *Camino Primitivo* või siis originaalne tee. 3,48% ehk 8 275 inimest.
- *Camino Inglés* ehk inglaste tee, mida läbis 3,02% ehk 7 194 inimest. Palverändurid on hakanud seda teed iga aasta aina rohkem läbima. 2013. aasta tulemus näitas, et seda läbiti kõigest 1,86% kõikidest teedest.

Teede nimed lähtuvad ajaloolisest taustast ning riigist, kust tee algab. (Guide; Lisa 2; Lisa 3)

1.5 Merikarbi sümbol

Merikarp või kammkarp on alati olnud Santiago de Compostela palverännaku sümboliks. Seda leidub kõikjal - kirikutes, teemärkidel, poodides, seljakottidel, ehetel. Kammkarbipealsed jooned, mis lähevad mitmest kohast kokku ühte punkti, iseloomustavad erinevaid teid katedraalini. Neid võetakse nüüdseks suveniirina, kuid varem oli selle põhimõtte teine. Näiteks võis kuuluda see palveränduri atribuutika hulka püha joogitopsina või lihtsalt märgina oma kaelas või koti küljes, mis näitas, et kammkarbikandja on palverändur. Nii on lihtne aru saada, et ollakse õigel teel. (Lavi 2001)

Algusaegadel kasutati merikarpi joogitopsi ja toidukausi jaoks. Kuigi merikarpi ei kasutata enam selliste põhimõtetega, saab kammkarbiga tähendusrikkalt juua Irache purskkaevust veini. Juues merikarbist, tõstetakse oma anumad püha Jaakobuse ja miljonite palverändurite auks, kes palveteed on läbinud. Märk oli keskajal ka tõestuseks oma inimestele, et käidi ära Euroopa läänepoolseimas punktis, mida usuti olevat Galicia ranniku äär. (O’Gallaghan 2017)

Aegade jooksul on öeldud, et karp meenutab merre loojuvat päikest, sest linn asub Finistère's, maa lõpus. Karpi on katedraalis dekoratiivse sümbolina palju kasutatud. (Hind 2008: 97)

2. SANTIAGO DE COMPOSTELA

Teises peatükis on juttu Santiago de Compostelast ja selle mõistest. Samuti on välja toodud sealse linna ajalugu ning katedraali arhitektuur.

2.1 Santiago de Compostela linna kujunemine

Santiago de Compostela on linn Hispaanias. See on Galicia autonoomse ehk osaliselt iseseisva piirkonna pealinn. Selle paiga katedraal on kõige olulisem palverännaku sihtpunkte kristlaste jaoks Jeruusalemma ja Rooma kõrval, kuna just Santiago de Compostela palverännakust on saanud teised palju inspiratsiooni. (Samolberg-Palmi 2014:7)

Santiago tähendab hispaania keeles püha Jaakobust. Nimi on üle kantud sõnadest *santo* ehk püha ning Yago, mis on vana hispaania nimi Jaakobile ning Jamesile. (Behind The Name 2017, *sub* Santiago)

Compostela tuleneb „tähevälja“ nimetusest, mis näitas ette koha, kus oli apostli haud. Samuti on see sertifikaadi nimetus, mis saadakse palverännaku lõpp-punktis, kui teekond on läbitud nõuetekohaselt. (History of Santiago de Compostela 2017)

Santiago on püha Jaakobuse nimi hispaania keeles, Compostela tuleneb arvatavasti ladinakeelsest sõnapaarist *campus stellae* ehk tähtede väli. Lisaks sellele on seda kutsutud ka Linnuteeks. (Paesalu 2016: 7)

Alapeatüki teine pool koosneb peamiselt kahest allikast (Ajalugu 2017; Santiago de Compostela Cathedral 2017), mis annavad lihtsa ülevaate linna ajaloost.

Sueebid lõid Santiago de Compostela 5.sajandi alguses pärast Rooma impeeriumi langust. 584. aastal sai Põhja-Portugalist ja kogu Galicia territooriumist osa Hispaaniast. Araablased ründasid piirkonda 8.sajandil, kuid 9.sajand tõi linnale kuulsust, sest paavst tunnistas püha Jaakobuse

säilmed õigeks. Sellest ajast peale kuulutati linn pühaks paigaks ning sellest sai vähem kui sajandiga populaarne koht kritslikuks palverännakuks. (Santiago de Compostela History 2017)

Santiago de Compostela piirkonnas asus 4. sajandil Rooma kalmistu, mis läks germaani hõimu sueebide kätte 5. sajandi alguses. Sueebid tulid suure rahvasterände algusperioodil. See ala liideti 6. sajandil Iria Flavia piiskopiriigiga. Läänegootide kuningas Liuvigild vallutas 585. aastal Santiago piirkonna ja ka ülejäänud Sueebi kuningriigi alad. 750. aastal liideti Iria piiskopiriik Astuuria kuningriigiga. 818-852 vahemikus leidis Iria piiskop Theodemar püha Jaakobuse säilmed Santiago de Compostela alalt. Säilmete leiukoha ümber tekkis asula, mida hakkasid külastama palverändurid, ning nimeks sai koht Compostella alates 10.sajandil.

Linn sai ka poliitiliselt tähtsaks. Mitu Galicia ja Leóni kuningat krooniti Santiago de Compostela katedraalis. Leóni ja Galicia viimased kuningriigi valitsejad Alfonso IX ning Fernando II on maetud hauakambrisse, mis asub Santiago de Compostela katedraalis.

Aastal 968 lasi piiskop Sisenand II ehitada pühapaiga kaitsmiseks kindluse. Sel ajal tegid viikingid vallutusretki ning rüüstasid ka Galicia alasid. Sisenand II ise langes viikingitega võideldes. Natuke aega hiljem, 997. aastal ründasid moslemid Santiagot, kes hakkasid omale elupaikasid ehitama Lõuna-Hispaaniasse. Et end rünnakute eest kaitsta, lasi piiskop Crescino 11. sajandil linna ümber nii müüri kui ka kaitsetornid ehitada.

Püha Jaakobuse legend aitas kindlustada katoliku kiriku mõjuvõimu kristlaste ja moslemite sõdade ajal Põhja-Hispaanias ning ühtlasi aitas kaasa ka Santiago de Compostela linna arengule. Prantslased rüüstasid Napoleoni sõdade ajal Santiago de Compostela linna ja püha Jaakobuse säilmete asukoht jäi teadmata ligemale sajandiks. Säilmed leiti hiljem ühest katedraali hauakambrist. Väljakaevamistel, mida korraldati 19.-20.sajandil, avastati katedraali alt hauasammas. Samuti leiti ka sueebide ja roomlaste ajal kasutusel olnud kalmistu. Oletatavasti kuuluvat see hauasammas piiskop Priscillianile, mis tõestab, et Santiago de Compostela oli juba kaua aega olnud kristlik pühapaik. (Ajalugu 2017)

Sanitago de Compostela vanalinna osa sai 1985. aastal UNESCO maailmapärandiks ning on seal 347. kohal. (Santiago de Compostela Cathedral 2017)

2.2 Katedraali arhitektuur

Selles alapeatükis on juttu peamistest katedraalist ning selle külgfassaadidest, mis asuvad peamiste ilmakaarte suunas, omapärastest detailidest ning ajaloo mõjutustest.

Järgnev alapeatükk põhineb allikatel (Santiago de Compostela Cathedral 2017; Huxham 2015; Delahunt 2017), mis annavad ülevaate katedraalist ning selle arhitektuurist.

Nagu paljud Euroopa katedraalid, on saanud ka Santiago de Compostela läbi sajandite omale suuri stiilimõjutusi ehituse ajal. 97 meetrit lai ning ligemale 80 meetrit kõrge ehitis on peamiselt prantsuse romaani ja hispaania baroki stiilis. Interjäär on avar. Kui mängib orel ja/või laulab koor, on seda hästi kuulda.

Hoonet ehitati aastast 1077 kuni 18. sajandini. See on tehtud graniidist ja on üks kuulsamaid keskaja palverännaku kirikuid Lääne- Euroopas.

Kõige hinnalisem vara on peidetud Santiago de Compostela peakatedraali alla keldrisse. Sinna on pandud hoiule püha Jaakobuse ning tema õpilaste säilmed.

Hoone juures on eriti hästi märgata hiljem juurde ehitatud detaile gooti, romaani ja baroki mõjutustest, mis tõid endaga kaasa erinevaid torne ning fassaade.

Katedraalil on kokku neli torni – 2 kellatorni, mis on ehitatud 12. sajandil, Carraca torn põhja pool 1738. aastal ning aega näitav kellatorn 1316-1680. Sinna lisati kellasid veel 1833. aastal.

Iga katedraali külgfassaad on omaette silmapaistev saavutus arhitektuuri ja kunsti alal. Igal küljel on ees omamoodi suur ajaloolise tähenduse ja nimega väljak.

Praterias facade ehk eelkäijate fassaad asub katedraali lõunapoolsel küljel. Selle ehitas meister Esteban 1103. aastal Romaani stiilis. Fassaadi ees on detailne purskkaev, kus hobuste suust tuleb vett. Sealt paigast otse, liikudes Rua do Vilar tänavat mööda, asub Casa do Dean, kust on praegu võimalik saada sertifikaat palverännaku läbimise puhul. (Lisa 4)

Obradoiro facade ehk töökoja fassaad asub läänepoolsel küljel, mis on ehitatud 18. sajandil baroki stiilis ning on suurim saavutus Hispaania barokiarhitektuuris. On ka öeldud, et nimi tuleneb *obra de birost* ehk kullatööst, sest palveränduritele müüdi seal kullast märke. See on kõige populaarsem külg katedraalist, kuna sissepääsuni viib kolme torni vahelt kaks

sümmeetrilist treppi ja selle ees on suur ala, kus paljud palverändurid kohtuvad pärast rännakut.
(Lisa 5)

Acibecheria facade ehk pagaritöökoja fassaad asub põhja pool. See on baroki- ning neoklassitsismi- ehk uusklassitsismistiiliga. Selle külje ust teati kui paradiisiust, kuid 18. sajandil andis neoklassitsism sellele oma mõjutusi. Sinna tekkisid erinevad kioskid ning koolitusnurgad.
(Lisa 6)

Quintana facade ehk matmispaiga külg on idapoolne külg Santiago de Compostela katedraalil, millel on kaks väravat – *Porta Real* ja *Porta Santa*, mis tähendavad „tõeline uks“ ja „püha värav“. *Porta Real* on ehitatud barokiajastul 1666-1700 ja on avatud ainult korra aastas, juhul kui 25. juuli ehk jaakobipäev on pühapäeval. Uus selline päev on tulemas 2021. aastal. Selleks ajaks on plaanide kohaselt ka katedraali restaureerimine lõppenud, nagu küsitluses üks vastanutest mainis. Fassaadi nimi tuleneb ajast, kui idapoolne külg oli matmispaik aastani 1780.
(Lisa 7)

3. ANKEETKÜSITLUSE KOKKUVÕTE JA ANALÜÜS

Ankeetküsitlus (Lisa 1) korraldati ajavahemikul 25. november– 02. detsember 2017. See koostati Google Drive'i keskkonnas. Küsitlus jaotus tinglikult kaheks osaks. Küsitluses oli kokku 10 küsimust, millest seitse avatud, kolm suletud ehk valikvastusega. Ankeetküsitlus oli anonüümne.

Küsitluse läbiviimiseks kasutati sotsiaalmeedia kanalit Facebook, kus sai palutud oma kontaktidel vastata küsimustikule ning võimalusel ka jagada seda oma tutvavatega, kellel on kogemus palverändamisega Santiago de Compostelasse. Lisaks jagati seda ka Eesti Jaakobitee palverändurite Facebooki lehel.

Küsitluse eesmärgiks oli koguda kokku ühe nädalaga vähemalt 100 ankeeti. Lõpptulemusena täideti 190 ankeeti, kellest 94 on käinud palverännakul. Iga ankeet oli täidetud nõuetekohaselt. Küll aga pole kõik palverändurid andnud maksimaalselt tagasisidet.

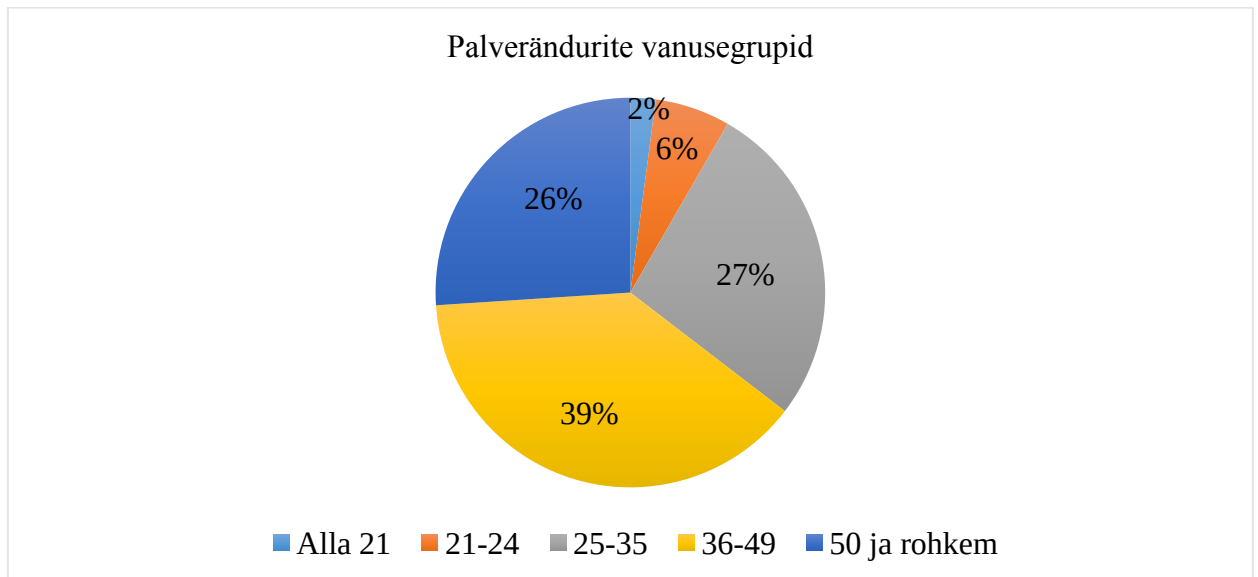
3.1 Ankeetküsitluse vastajate vanusegrupid ja sugu

Uurimuse esimesed kaks küsimust olid üldised, mis andsid ülevaate ankeedile vastajate soost ja vanusest. Vanusegruppide jaotusel lähtuti eelkõige sellele, et näha, mis vanuses käiakse enim palverännakul. Grupid on tehtud just selliseks, kuna alla 21 - aastased on õpilased ning noored tudengid, 21-24 – aastased tudengid või töötajad, 25-35 – aastased noored lapsevanemad või töötajad, 36-49 – aastased keskeakriisis või kindla elurutiiniga inimesed ning 50 ja rohkem rahulikuma eluviisiga või pensionärid.

Vastuste analüüsimisel keskendutakse peamiselt nendele, kes on käinud palverännakul.

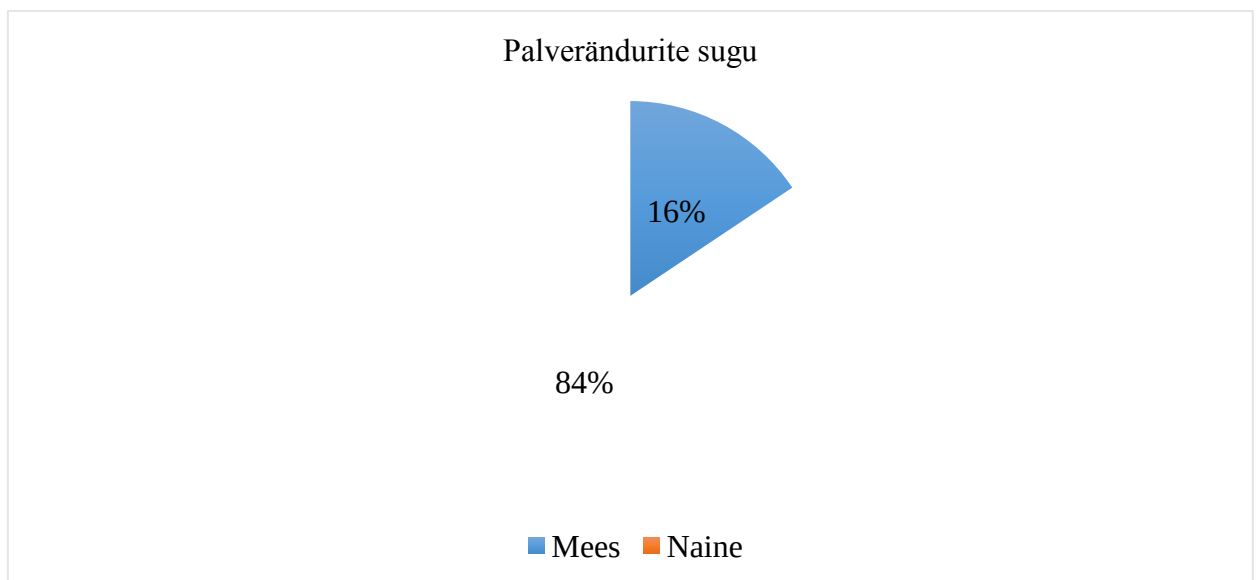
Alla 21 – aastaste seast on käinud palverännakul 2% ehk kaks inimest. Teise vanusegrupi ehk 21-24 – aastaste seast on käinud kuus inimest ehk 6% palverännakul Santiago de Compostelasse. 25-35 – aastaseid on käinud 27% ehk 26. Enim on käinud vanuses 36-49 – aastaseid inimesi.

Neid oli kokku 39% ehk 37. Palverändurid, kes on 50 – aastased ja rohkem, on käinud 26% ehk 25 inimest. See arv oli üllatama panev, kuna selles vanuses ilmnevad tihti terviseprobleemid.

Joonis 1: Palverändurite vanusegrupid

Vastanute seast oli naisi 84% ehk 81, mehi 16% ehk 15, kes käinud palverännakul. Võimalik, et tulemus võib olla tingitud asjaolust, et naised on julgemad ning vabamad uutele katsetustele.

Joonis 2: Palverändurite sugu

3.2 Kas olete käinud palverännakul Santiago de Compostelasse?

Küsitlusele vastanuist 96 ehk 51% vastasid „Jah“ ning 94 ehk 49% vastasid „Ei“. Küsimuse eesmärgiks oli olla teadlik, kui paljud küsitlusele vastajatest on läbinud palverännaku.

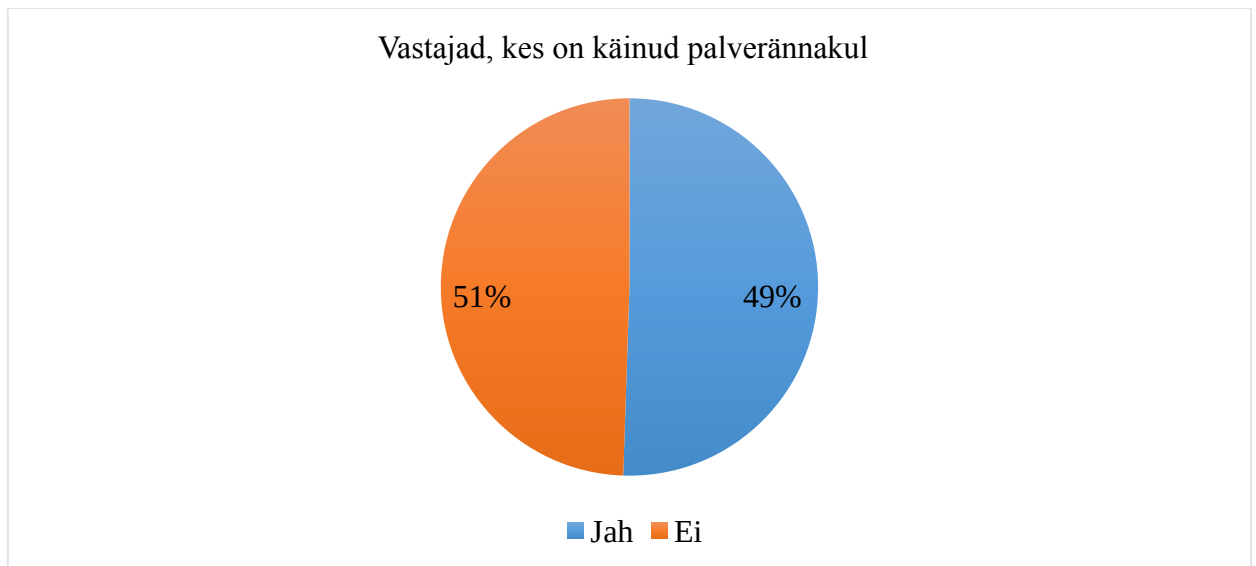
Vanusegrupist alla 21-aastased vastasid 43 „Ei“ ning kõigest kaks vastasid „Jah“. See võib tuleneda oma kooliharidusele keskendumisest, teadmatusest palverännaku olemasolust ja/või puuduvad võimalused sinna minemiseks. Samuti nende kohta, kes seal on käinud, täpsem info puudub minemise põhjustest ja ajast. Võimalik, et mindi pärast keskkooli lõpetamist, et võtta aeg maha või teha midagi uut.

Vanusegrupist 21-24 vastasid 30 „Ei“ ja kuus vastasid „Jah“. Sellises vanuses mindi enim eneseületuse ning uudishimu ajendil. Mitte minemine võib tulla sellest, et paljudel on ülikool või kindel töökoht, mis on piiravaks põhjuseks.

25-35 vanusegrupist seitsmel isikul oli vastuseks „Ei“ ning 26 „Jah“. See vanusegrupp on käinud kõige enam eneseotsingutel, matkamise eesmärgil ja ilma põhjuseta. Kes pole palverännakul käinud, võib olla põhjendatud oma perele keskendumise või töökohaga, kus oleks keeruline saada puhkust. Inimestel on tekkinud kindel elurutiin ning ei taheta kõrvale kalduda.

36-49 vanusegrupist 20 vastasid „Ei“ ja 37 „Jah“. See grupp on käinud enim palverännakul Santiago de Compostelasse. Selles vanusegrupis olid kõik põhjused välja toodud, kaasa arvatud religioosne, mida noorematel polnud. Enim mindi siiski palverännakule eneseotsingu, puhkuse ja aja mahavõtmise eesmärgil. Kes pole käinud, võib olla põhjusteks erinevate terviseprobleemid ja/või elurutiin, mis on selles vanuses tööstressiga kerge tulema.

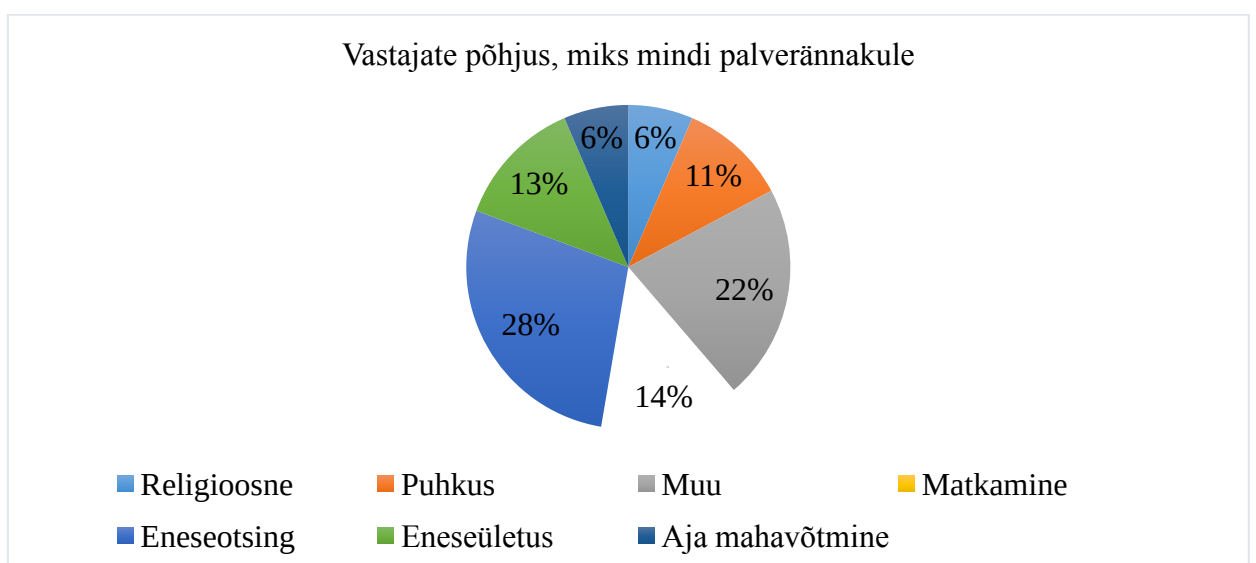
50 ja rohkem vanusegrupist kolm vastasid „Ei“ ning 25 vastas „Jah“. Selle vanusegrupi vastused olid üllatavad ning võib tuleneda sellest, et vanemad inimesed kasutavad iga aastaga aina rohkem sotsiaalmeediat. „Jah“-vastajad käisid eneseotsingu, matkamise, aja mahavõtmise, religioosse, puhkuse ja muu eesmärgiga. Võimalik, et on aru saadud, et pool elu on juba läbitud ning vaja midagi uut teha või kogeda. „Ei“-vastajad võivad olla praeguse eluga rahul ning ei ole soovinud mugavustsoonist väljuda.

Joonis 3: Vastajad, kes on käinud palverännakul

3.3 Miks otsustasite ette võtta teekonna Santiago de Compostelasse?

Teisele küsimusele vastas 93 ehk 49% vastanutest. Nende seast leidis kõige rohkem inimesi, kes läksid sinna eneseotsingu, eneseületuse, aja mahavõtmise, religioosete, matkamise, puhkuse või muu eesmärgiga. „Muu“ alla läks loodusega lähedamaks saamine ja konkreetse põhjuse puudumine, miks sinna mindi. Samuti toodi veel välja ka see, et oldi palju kuulnud Santiago de Compostela palverännaku kohta ning sellega kaasnenud uudishimu viis neid ideele, et ise saada uutmoodi kogemus.

Joonis 4: Vastajate põhjus, miks mindi palverännakule

3.4 Millal Te käisite? Kui pika tee läbisite?

Ankeetküsitluse kolmandale küsimusele vastas kokku 93 ehk 49% vastanutest. Analüüsimisel tegi keeruliseks asjaolu, et paljudel vastustel puudus aeg, millal käidi, sest polnud meeles kirja panna, või teekonna pikkus, mis läbiti. Samas oli mõnel kirjas kõik aastad, millal läbiti, ja teekonna pikkused. Eesmärgiks oli teada saada, mis aastal on käidud enim ning kui pikk teekond keskmiselt ette võetakse.

Üldpildis on 93 vastajatest käinud palverännakul Santiago de Compostelasse aastatel 2003-2017. Paljud on käinud vähemalt kaks korda, sest miski justkui kutsus neid tagasi või taheti uuesti mõttemaailma selgemaks saada. Teekonna pikkus on igal vastajal ole saja kilomeetri, välja arvatud ühel, kes käis 75 kilomeetrit.

Enim käidi 2016. aastal – 28 inimest. Rännak võeti ette maist septembrini, kui tingimused on selleks kõige soodsamad.

2017. aastal vastanute seast on teekonna nüüdseks läbinud 23 inimest ning nende kuu valik oli aprillist oktoobrini. Kõige rohkem käidi augustis – 11 vastajat.

Neli inimest käis nii 2013. kui ka 2012. aastal, kuid kuu valik nendel puudub. Küll aga oli 2012. aastal naine, kes alustas oma teekonda koduukse juurest Tartus. Tema teekond võttis aega kolm kuud ning kõndis ligemale 5000 kilomeetrit.

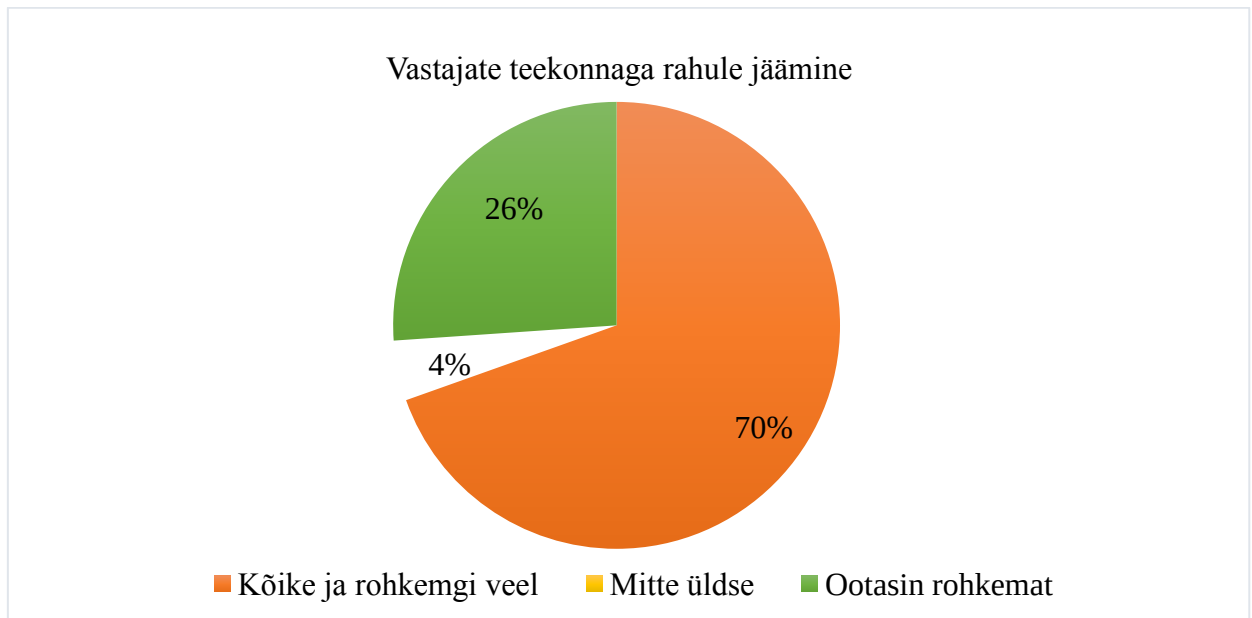
2003. ja 2004. aastal käis kaks inimest, kuid muu informatsioon aja valikul puudub. Üks ränduritest käis ühe aasta jooksul mitu rada läbi, seega ei osanud täpset teekonnapiikkust öelda.

Teekond ja selle pikkus valiti oma soovide kohaselt ning kuidas tervis lubas. Peamiselt olid kõik teepikkused vastajatel üle 100-200 kilomeetri. Vähesed on käinud üle tuhande kilomeetri, rääkimata 5000 kilomeetrist. Intervjueeritavad Anna ning Tiina on samuti läbinud oma esimesel korral alla tuhande ehk 600 ja 404 kilomeetrit.

3.5 Kuivõrd pakkus teekond seda, mis põhjusel läksite?

Neljandale küsimusele vastas kokku 92 inimest. Küsimuse eesmärgiks oli teada saada, kas inimesed jäid oma palverännakuga rahule. 64 vastanuist ehk 70% ütlesid, et teekond pakkus kõike, mida lootsid, ning rohkemgi veel. Küll aga 4% ehk neli inimest ütlesid, et see elamus ei

pakkunud neile üldse, mida soovisid või lootsid kogeda. Ülejäänud 26% inimestest ehk 24 ütlesid, et lootsid kogeda rohkemat, kui said. Samas mainis igaüks, et see-eest said nad täiesti teistuguseid elamusi, mida ei osanud ette oodatagi.

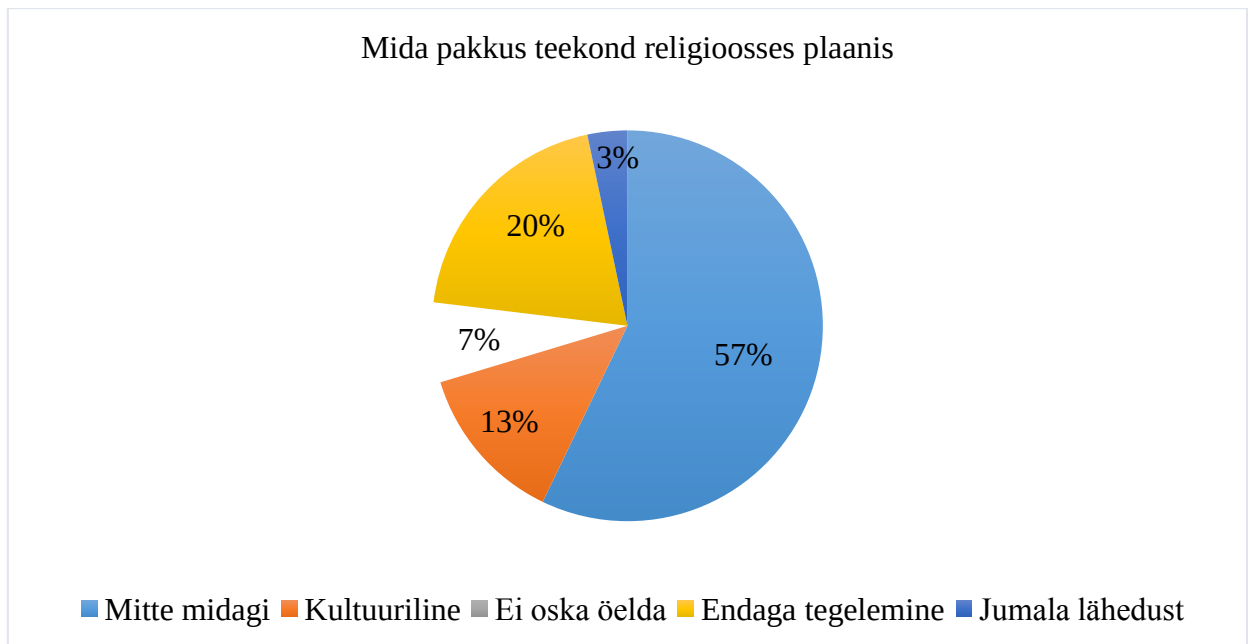

Joonis 5: Vastajate teekonnaga rahule jäämine

3.6 Mida pakkus Teile teekond religioosses plaanis?

Viiendale küsimusele vastas kokku 91 inimest. Selle küsimusega prooviti välja selgitada, kas inimesed käivad seal enam üldse usuliste põhjuste pärast või on palverännak läinud rohkem turismiatraktsiooni suunas.

Kõigest 3% ehk kolm inimest vastasid, et käisid palverännakul ning tundsid Jumalat ja tema lähedust. 52 inimest ehk 57% vastasid, et nad pole usklikud, seega ei andnud see mitte midagi. Küll aga jäid 7% ehk kuus inimest erapooletuks, kuna tundsid, et miski või keegi justkui jälgiks neid, aga ei osanud põhjendada. Lisaks oli neil olnud erinevaid olukordi, kust pääsemine ime ja ei oska kuidagi seletada, kuidas nad tulid välja nendest olukordadest. Endaga tegelemine oli religioosses plaanis 20% vastanutest ehk 18 inimesel. Palverännakul said nad aega ainult iseenda ning oma mõtetega tegelemiseks, mis aitas kaasa tulevikuplaanidele, kui rännak oli saanud läbi. Kultuurilises mõttes leidis end 13% ehk 12 inimest nautimas palverännakut. Selle all mõeldakse erinevaid katedraale, missasid, kirikukellade löömist külates ja muud, mis kohane katolikule usule. Küll aga suurem osa, kes seda mainis, ise pole religioossed.

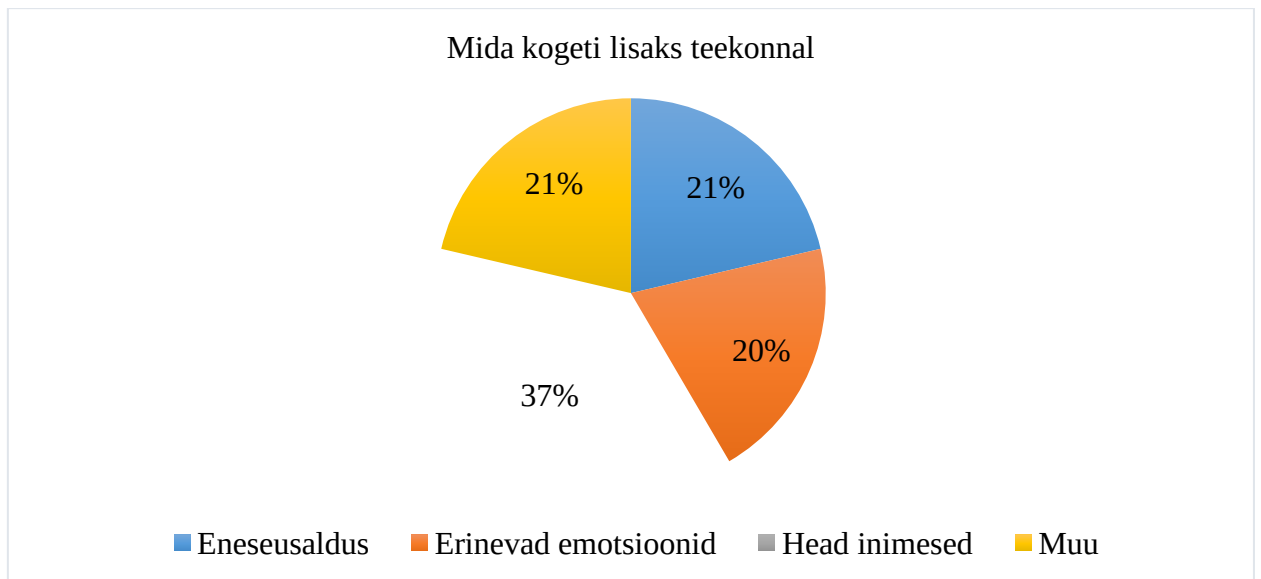
Joonis 6: Mida pakkus teekond religioosses plaanis

3.7 Mida kogesite lisaks teekonnal?

Kuuendale küsimusele vastas kokku 89 inimest. Selle põhimõtte oli saada teada midagi, mis jäi inimestele negatiivse või positiivse emotsioonina meelde.

Lisaks saadi teekonnal küsitluse vastajatel kogetud eneseusaldust, mille alla läks iseenda motiveerimine ja piiride ületamine, näiteks iseendale sisendamine, et jõutakse viimased viis kilomeetrit veel läbida, kuigi jalad on villis, verised ning vaim väsinud. Lisaks inimesed palverännakul ei mõelnud asju korralikult läbi ning tahtsid siis näha, kuidas saavad olukorraga hakkama. Sellest rääkis 21% ehk 19 inimest. Erinevaid emotsioone mainis 18 ehk 20% vastanutest. Pikemalt sellest kirjeldanud inimesed rääkisid, et oleksid justkui hingepuhastusel olnud - kõik aastate jooksul kinni jäänud emotsioonid said terve rännaku vältel endast välja. Samuti on mainitud ka koduigatsust.

Headest ja abivalmidust täis inimestest rääkisid 33 ehk 37% inimestest. Mitte keegi ei tahtnud kordagi kellelegi halba, alati küsiti ja uuriti üle, kas kõik on korras ning kas vett on palava ilma ajal kõigil. Samuti muljetati õhtuti hostelites ning jagati näpunäiteid, kuidas teised käituks teatud olukordades. „Muu“ alla läksid erinevad vastused – looduse nautimine, ilmutuste nägemine, kirjeldamatud kogemused ja juhused. Selle alla läksid 19 küsitlusele vastanud inimest ehk 20%.

Joonis 7: Mida kogeti lisaks teekonnal

3.8 Mida oleksite teinud oma rännakul teisiti?

86 vastajat oli seitsmendal küsimusel. Paljud valisid mitu vastust, mis pidas nende jaoks paika.

Vastanutest oleks 57 ehk 48% rohkem läbi mõelnud, milliseid riideid ja esemeid vaja ei ole pikemas perspektiivis. See tegi koti raskemaks ning mõned jätsid isegi tee äärde asju, lootes, et kellelgi teisel läheb neid rohkem tarvis ning neil endal on siis kergem liikuda.

Seitse inimest, kes moodustasid 6% vastanutest, rääkisid aga, kuidas nad kahetsevad, et ei olnud julgemad suhtlejad. Kaks töid probleemiks, et ei osanud hästi hispaania keelt, kuid ülejäänud lihtsalt soovivad tulevastel palveränduritel rohkem suhelda teistega kasvõi inglise keeles, sest mujal ei ole võimalik ühe korraga nii paljude uute inimestega tutvuda vabas õhkkonnas.

Rohkema rahaga oleks arvestanud viis inimest ehk 4%, sest hostelid ja toit on linnades kallim kui külades. Samuti tuleks arvestada natuke suurema summaga, kui on soov osta suveniire.

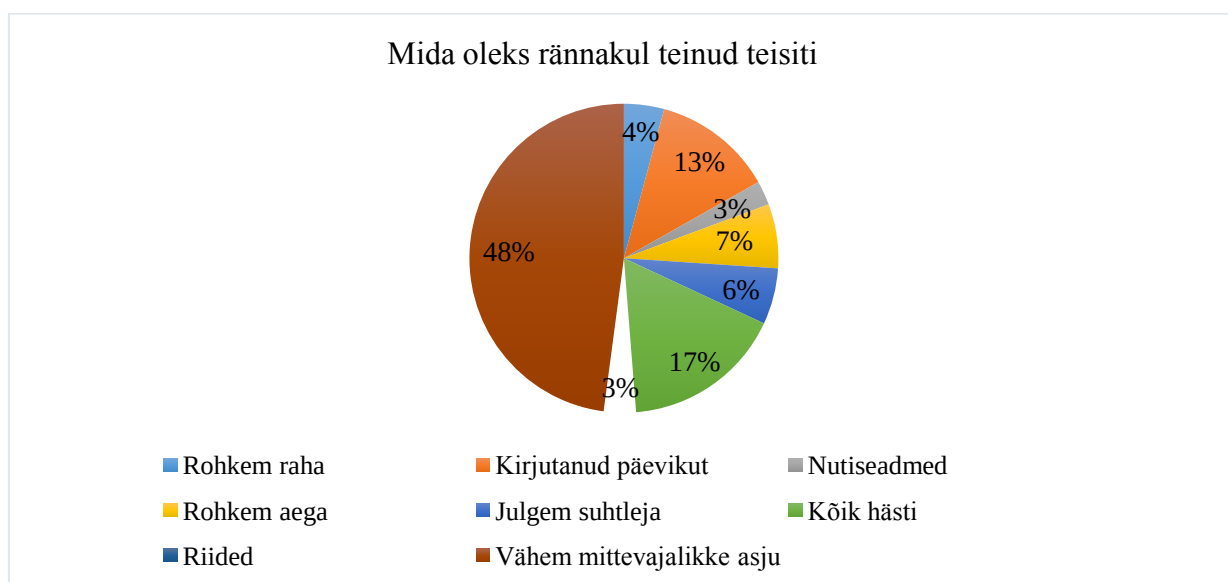
Puhkamisajale külades palverännaku ajal või pärast palverännakut Santiago de Compostela linnas oleks kaheksa inimest ehk 7% rohkem läbi mõelnud. Mõeldi ainult jalutamisele, kuid ringivaatamiseks jäi aega liiga väheks. Lisaks sellele on öeldud, et oleks võidud jätta tagasilennu pileti aeg paika panemata, et ise valida, millal tagasi tulla.

Riiete poolest oleks neli ehk 3% inimestest rohkem läbi mõelnud oma jalanõud ja soojad riided. Jalanõud peavad olema juba hästi sisse kantud, mitte uhiuued, ja pealt kinnised. Muidugi on oluline ka kerge, kuid kehasoojust kinni hoidev ja üldse soojad matkariided. Nii ei teki ebamugavaid olukordi rännaku ajal ning ei ole võimalust külmetamiseks.

Päevikut oleks tahtnud kirjutada 13% vastanuist ehk 15 inimest. See on aeg, kui saab mõtteid ja minevikku läbi analüüsida, seega oleks päevik hea meelepidaja mõtete asjus.

Nutiseadmed ja telefonid oleks koju võinud jätta kolm inimest ehk 3%, kuna neid polnud seal vaja. Küll aga oli inimesi, kellel oli telefon kaasas, kuid ei käidud internetis, vaid võtsid olulisi telefonikõnesid vastu pere või tööga seoses.

17% vastanutel ehk 20 inimesel oli kõik nii, nagu nad soovisid. Keegi poleks tahtnud midagi teisiti teha, sest oli väga hästi ja paremgi veel.

Joonis 8: Mida oleks rännakul teinud teisiti

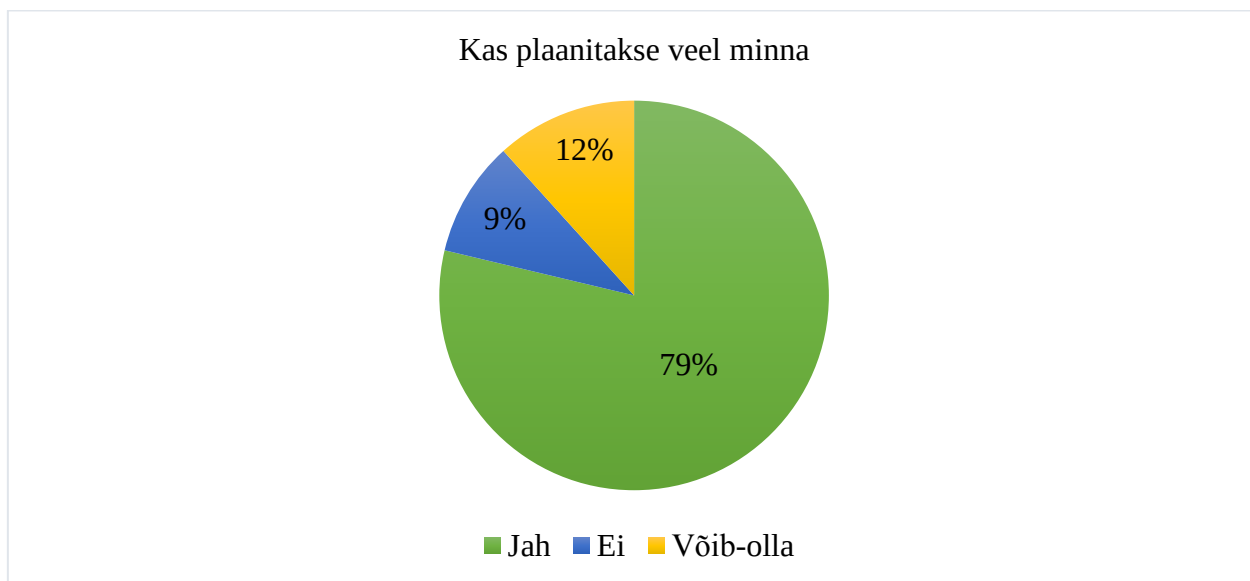
3.9 Kas plaanite veel Santiago de Compostelasse minna? Palun põhjendage.

Kokku vastas sellele küsimusele 94 inimest ehk 49% kõikide vastajate peale kokku.

Positiivse vastuse andis 79% ehk 74 inimest, kuna tunnevad, et see tõi nende ellu palju head ja vajavad uuesti sellist elamust. Küll aga tahetakse teha teatud asju teistmoodi, näiteks võtta kaasa palju vähem asju, minna üksi, sõbra või suurema seltskonnaga.

Eitava vastuse andis 9% ehk üheksa inimest. Nende jaoks oli see „üks kord elus“ elamus ning eelistaksid täiesti teistsugusesse kohta rännata. Samuti oli välja toodud ka terviseprobleemid, mis ei anna võimalust minna, kuigi soov oleks.

Ülejäänud vastajad, keda oli 11 ehk 12%, jäid kindla vastuse võlgu. Öeldi, kui tuleb see „õige tunne“, siis minnakse. Muidu jääd kõhkleva, kas tahetakse enam Santiago de Compostelasse rännata.

Joonis 9: Kas plaanitakse veel minna

Ankeetküsitluse tulemusena võib järeldada, et inimesed käivad palverännakul, et võtta aeg maha kiire elutempo juures, leida taaskord iseend üles või olla loodusele lähemal. Sinna tahetakse minna hiljem uuesti, kui hakatakse oma kogemuste peale mõtlema. Teekond pakub suuremas osas seda läbinud inimestele veel rohkemat, kui nad ise lootsid. Religioosses plaanis ei saa eestlased väga elamusi, kuna nad ei lähe sinna sellel põhjusel. Ainsad religioossed elamused on erinevad ehitised, missad ning iseendaga sügavam tegelemine. Teel Santiago de Compostelasse on võimalik tutvuda paljude toredate ning julgete inimestega, kogeda rohkelt emotsioone ning tutvuda ka iseendaga süvitsi, kas suudetakse olla tugevam, kui teatakse. Enne tee minekut tuleks teha korralik eeltöö, et mitte võtta kaasa mittevajalikke asju. Samuti soovitatakse pidada päevikut ja hoiduda internetist.

KOKKUVÕTE

Käesoleva uurimustöö raames vaadeldi palverännakut Santiago de Compostelasse. Töö alguses püstitati eesmärk saada teada, miks inimesed seal käivad ning kas selle usuline tähendus on eestlaste seas kaduma läinud. Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi nii küsitlus kui ka intervjuu endiste palveränduritega. Uurimustöö läbiviimine oli edukas ning peamine eesmärk ehk miks seal käiakse õnnestus. Aastatöö teema valikul lähtuti teema aktuaalsusest ning isiklikust huvist. Töös kirjeldati palverändurite kogemusi ja antakse ülevaade, kuidas see igapäevase mõju. Lisaks anti veel ülevaade eestlaste kaduma läinud usulisest põhjustest sinna minekuks, kuna aina rohkem käiakse seal teistsugustel põhjustel.

Ankeetküsitluse läbiviimiseks kasutati sotsiaalmeedia kanalit Facebook, kus võrgustiku liikmetel oli vabatahtlikkuse alusel võimalus täita ankeet ja avaldada oma kogemusi. Kuna ankeetküsitlusele vastamiseks oli aega üks nädal, koguti kokku 190 ankeeti, mis ületas ootused peaaegu poole võrra.

Tänases Eestis on vähe inimesi, kes on usklikud. Küll aga uuritakse ajalugu, soovetakse olla lähedam loodusele ning tegeleda iseendaga läbi meditatsiooni või muu võimaluse. Töö käigus selgitati välja täpsemad põhjused, miks palverännak ette võetakse ning põhilised palveteed, mis ette võetakse.

Uurimistööga seotud küsitlus ning intervjuu andsid esimest korda võimaluse läbi viia enda jaoks midagi täiesti uut. Seeläbi mõisteti, kui oluline on küsimusi õigesti vormistada, et saada vajalik vastus, mida hiljem analüüsida ja saavutada ka adekvaatne tulemus. Just seda kogemust saab pidada suurimaks kasuteguriks, mida tulevikus kasutada.

KASUTATUD ALLIKAD

Ajalugu = *Santiago de Compostela. Ajalugu.* 2017.
https://et.wikipedia.org/wiki/Santiago_de_Compostela#Ajalugu, (22.10.2017).

Corrigan, D. *The Many Routes of the Camino de Santiago.* 2017.
<https://www.tripsavvy.com/camino-de-santiago-routes-1643031>, (23.10.2017).

Cowan, H.J. et al = Greenstein R.; Hanna B.; Haskell J.; Howells T.; Malor D.; Phillips J.; Ranieri T. A.; Stiles M.; Sweeney B. 2000. *The World's Greatest Buildings.* San Francisco: Weldon Owen Inc

Delahunt, G. *The Cathedral of Santiago de Compostela.* 2017.
<https://www.followthecamino.com/blog/cathedral-of-santiago-de-compostela/>, (26.10.2017).

Dunne, C. *How to choose the right Camino de Santiago route?* 2016.
<https://caminoways.com/how-to-choose-the-right-camino-walk>, (25.10.2017).

Gilmour, L. *Is it safe walking the Camino de Santiago alone?* 2017.
<https://www.caminoadventures.com/is-it-safe-walking-the-camino-alone/>, (25.10.2017).

Golpe, M. *Top winter Camino tips.* 2015. <https://caminoways.com/top-winter-camino-tips>, (26.10.2017).

Guide = *Camino de Santiago Beginners Guide.* 2017. <https://caminoways.com/media/Camino-de-Santiago-beginners-guide-2017.updated.pdf>, (23.10.2017).

Hallaste, I. 2009. *Palverännaku tee Santiago de Compostelasse.*
<http://www.eestikirik.ee/palverannaku-tee-santiago-de-compostelasse/>, (25.10.2017).

Hind, R. 2007. *SACRED PLACES.* London: Carlton Books Limited

History of Santiago de Compostela = *History of Santiago de Compostela*. 2017. <https://vivecamino.com/en/guide-to-santiago/history-of-the-ancient-city/>, (22.10.2017).

Huxham, T. 2015. *A Guided Tour Inside & Around the Cathedral of Santiago de Compostela, Spain*. <http://www.trevorhuxham.com/2015/01/guided-tour-cathedral-santiago-de-compostela.html>, (27.10.2017).

Kangur P. 2014. *Palveränduri päevik. Teekond Santiago de Compostelasse*. Tallinn: Pegasus

Kassam, A. *Warning to Camino de Santiago pilgrims after female walker disappears*. 2015. <https://www.theguardian.com/world/2015/may/27/warning-to-camino-de-santiago-pilgrims-after-female-walker-disappears>, (29.10.2017).

Lavi, A. 2001. *Õhtumaade kultuurisümboleid – Santiago merikarpmärk*. http://www.horisont.ee/arhiiv_2000_2002/h2001n4l15.html , (27.10.2017).

Name = *Santiago Meaning & History*. 2017. <https://www.behindthename.com/name/santiago>, (22.10.2017).

O’Gallaghan, G. *What’s the Significance of the Scallop Shell on the Camino?* 2017. <https://www.followthecamino.com/blog/scallop-shell-camino-de-santiago/>, (28.10.2017).

Paesalu M. 2016. *Ehtsa elu maik. Palverännak maailma äärele*. Tallinn: Pilgrim

Pontevedra, S. R. *Is it safe for women to walk the Camino de Santiago alone?* 2015. https://elpais.com/elpais/2015/09/24/inenglish/1443098944_960415.html, (28.10.2017).

Samolberg-Palmi, E. 2014. *Rakvere kirikuõpetaja asub palverännakule.*- Virumaa Teataja 16.08: nr 158.

Santiago de Compostela Cathedral = *Santiago de Compostela Cathedral*. 2017. <http://www.wondermondo.com/Countries/E/Spain/Galicia/SantiagoCompostelaCathedral.htm>, (26.10.2017).

Santiago de Compostela History... = *Santiago de Compostela History. A short history of Santiago de Compostela*. 2017. <http://www.universityrooms.com/en/city/santiago/history>, (27.10.2017).

Ways = *Camino de Santiago. All Ways*. 2017. <https://caminoways.com/ways>, (17.12.2017).

SUMMARY „PILGRIMAGE TO SANTIAGO DE COMPOSTELA“

This research examines the pilgrimage route to Santiago de Compostela. In the beginning, the goal was to find out why people go on this pilgrimage and why the journey has lost religious significance among the Estonians. Both the questionnaire and the interview about the pilgrimage route were carried out in order to achieve this goal. The research and achieving the goal was successful. The topic of research was chosen because of the relevance of the topic and personal interest. This paper describes the experience of the pilgrims and the overall effect the journey had on their lives. In addition, it uncovers how the religious significance of the journey has been lost amongst Estonians and other motives have replaced faith.

The social media outlet, Facebook was used to conduct a questionnaire, where members could complete the questionnaire voluntarily and share their experiences. As the questionnaire was available for a week, a total of 190 results were collected, which exceeded expectations by almost a half.

In today's Estonia there are very few believers. Nevertheless, people are interested in history, in embracing nature and understanding oneself through meditation or other such methods. The research has clarified the specific reasons for understanding the pilgrimage and the most popular routes.

A questionnaire and an interview provided me with the opportunity to discover something completely new, for the first time. It became clear, how important it is to correctly formulate questions that can be analyzed at a later stage and to reach a relevant conclusion. This has been an experience, which will be one of the great values in the future.

LISAD

Lisa 1 – Ankeetküsitluse vorm

Palverännak Santiago de Compostelasse

Tere! Olen Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumi 11. klassi õpilane Merli Ilm ning teen aastatööd palverännakust Santiago de Compostelasse, selle ajaloost, populaarsusest ning linnast. Vastamine ei kesta kaua. Aitäh!

* Kohustuslik

Teie sugu: *

☐ Naine

☐ Mees

Teie vanus: *

Teie vastus

Kas olete käinud palverännakul Santiago de Compostelasse? *

☐ Jah

☐ Ei

Miks otsustasite ette võtta teekonna Santiago de Compostelasse?

Teie vastus

Millal Te käisite? Kui pika tee läbisite?

Teie vastus

Kuivõrd pakkus teekond seda, mis põhjusel läksite?

Teie vastus

Mida pakkus teekond Teile religioosses plaanis?

Teie vastus

Mida kogesite lisaks teekonnal?

Teie vastus

Mida oleksite teinud oma rännakul teisiti?

- ☐ Arvestanud rohkema rahaga
- ☐ Võtnud kaasa vähem mittevajalikke esemeid
- ☐ Telefoni ja muud nutimasinad koju jätnud
- ☐ Kirjutanud päevikut
- ☐ Muu: _____

Kas plaanite veel Santiago de Compostelasse minna? Palun põhjendage.

Teie vastus

SAADA ÄRA

Lisa 2 - Intervjuu

Küsimused:

Tere! Olen Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumi secunda õpilane Merli Ilm ja koostan aastatööd teemal „Palverännak Santiago de Compostelasse“. Sellega seoses oleks mul Teile mõned küsimused.

1. Mis vanuses käisite Santiago de Compostela palverännakul?
2. Mis viis Teid Santiago de Compostela palverännakule?
3. Milliseid teid Te läbisite ning kui kaua see võttis aega?
4. Kas Te kogesite mõnda ohtlikku olukorda? Kui jah, rääkige palun täpsemalt.
5. Kas palverännak muutis Teid? Kui jah, rääkige palun täpsemalt.
6. Mida soovitaksite tulevastele palveränduritele?

Aitäh!

Vastused:

- Anna Kuchinsky, laulja, muusik

1. Mina käisin palverännakul Santiago de Compostelasse eelmisel ehk 2016. aastal ning sel hetkel olin 27-aastane.
2. Mul oli ametlik ja n-ö mitteametlik versioon, miks ma sinna läksin. Ametlikul põhjusel võtsin teekonna ette, et lauljana leida ja koguda inspiratsiooni uue muusika jaoks. Muusikaga tegeledes on vaja alati panna kirja uusi ideid ja loominguid, seega palverännak tundus selleks ideaalne otsus. Kui ma aga jõudsin Santiago de Compostelasse, sain aru, et selle põhjus oli hoopis teistsugune. See oli seotud kuidagi eraeluga. Aga juba Hispaaniasse jõudes sain aru, et sellest tuleb sünge ja raviv teekond. Selleks, et hinge ravida, oli mul vaja sinna minna.
3. Mina kõndisin mööda Prantsuse teed ehk *French Way*'d. Alustasin Lõuna-Prantsusmaa linnast Saint-Jean-Pied-de-Port'st ja läksin kuni lõpuni välja. See oli kokku peaaegu 600 kilomeetrit. Mul võttis see aega täpselt 30 päeva.

4. Ohtlikke olukordi minul polnud. Küll aga oli ebamugavaid ja valusaid. Näiteks alustasin varahommikuti teekonda, mis oli poolekuue paiku hommikuti, ning pimedas tulid vastu inimesed ilma lampideta või on lihtsalt väga vaikselt. See ikka ehmatas ära küll. Valusad hetked olid kõndides, kui jalad olid villidest verised või tekkisid lihaspõletikud. Edasiliikumine tundus võimatu.

5. Kohtasin oma rännuteel filmigruppi, kes tegid filmi *Camino de Santiago* kohta. Nad küsisid ka minult ühe küsimuse – Kas on olemas elu enne *Camino de Santiagot* ja pärast? Sel hetkel ma vastasin, et ei ole. Ma arvasin, et see on lihtsalt üks põnev kogemus, mis ei muuda mu elu. Naastes Eestisse sain aru, et eksisin rängalt – minu elu hakkas kohe muutuma. Ma olen täiesti teine inimene, justkui „vana Mina“ suri ära ja sündis uus. Hakkasin veel rohkem uskuma headusesse ja universumisse, nagu elaksin peegli all ja kõik, mida teen, peegeldub mulle tagasi. Kindlasti tuli minu ellu veel palju ägedaid inimesi, kes muutsid mind. Teekonnal pidasime maha põnevaid vestlusi, mida siiani tuletan meelde ning mõtlen nende peale. Seega jah, kindlasti see teekond muutis mind – see rikastas mu elu.

6. Ma soovitan tulevastele palveränduritele ootusi madalal hoida, lihtsalt minna sinna ja läbida retk nii, nagu ta läheb. Ei tasu ettevalmistuda liigselt. Ma lugesin palju varustuse kohta, aga hostelite kohta üldse ei uurinud. Mul oli samuti palju välja prinditud informatsiooni ja neid jagati igas hostelis, kuid sattusin alati inimeste sekka, kes andsid näpunäiteid ning isegi paremat.

Samuti soovitan raamatuid, mis räägivad palju Santiago de Compostela palverännaku hostelitest. Suurim miinus hostelite juures on *bed bugs* ehk lutikad, mis on väga ebameeldivad. Mina ei lugenud seda raamatut, küll aga oli paljudel see olemas, kellega tutvusin. Seal olid kirjas kõik hostelid, kust on lutikaid leidunud ning teadsin eemale hoida. Lisaks oli seal näiteks kirjas, kust on võimalik leida basseine ja milliste kohtadega on enim rahule jäänud.

Tuleb olla avatud südamega ja tänulik kõige üle, sest see teekond annab täpselt seda, mida rändajal on just see hetk elus vaja. Mina läksin algul ühe põhjusega, kuid teekonnal sain aru, et põhjuseks oli midagi muud, isiklikumat. Oli vaja erinevaid õppetunde, kohtuda erinevate inimestega. See on siiani mu elu üks põnevamaid ettevõtmisi ning ma ei kahetse selles midagi.

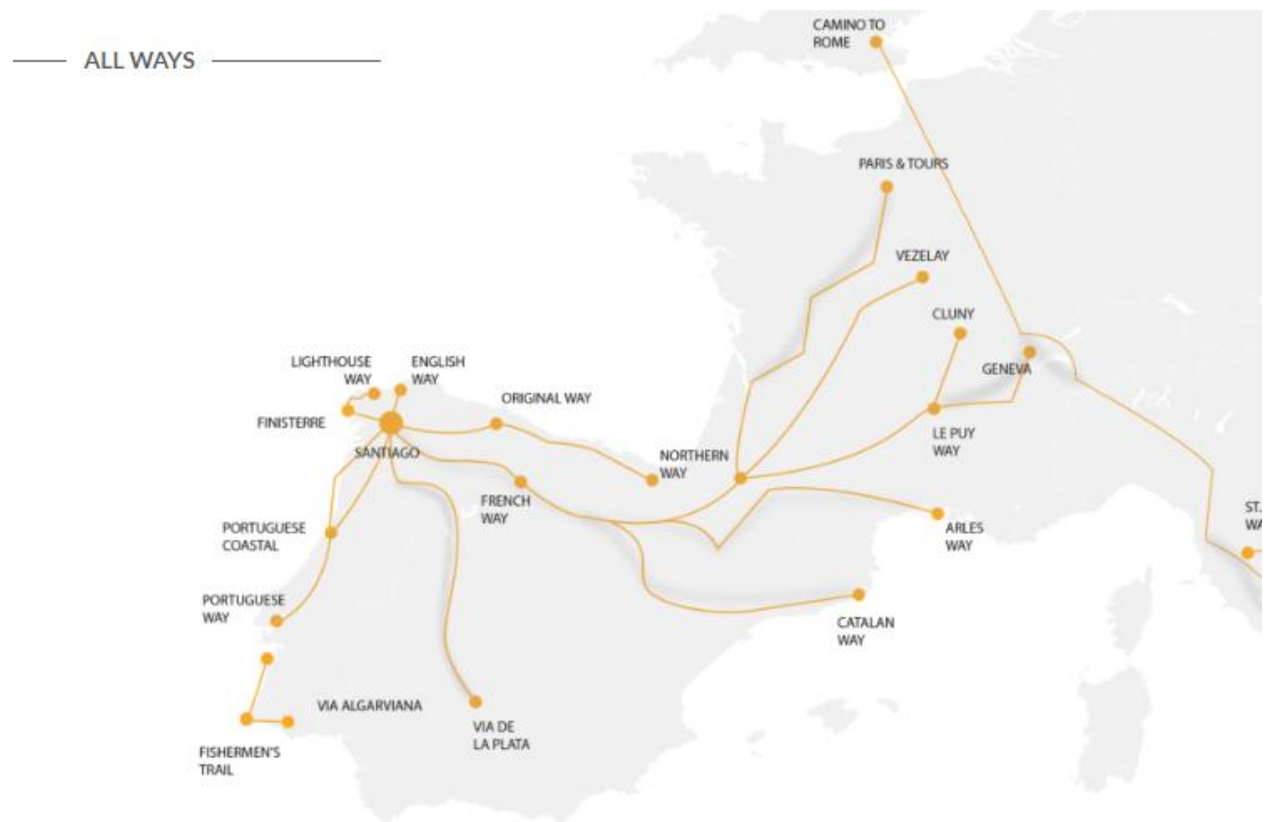
- Tiina Sepp, kirjanik, molekulaarbioloog, viroloog

1. Esimest korda käisin 34-aastaselt. Pärast seda olen veel palju kordi käinud.

2. Huvi palverännaku, rändamise ja hispaania keele vastu viis mind palverännakule. Mul õnnestus ühendada meeldiv kasulikuga – õppisin religiooniantropoloogiat ja otsustasin kirjutada magistritöö Santiago de Compostela palverännutee teemal.
3. Esimene kord kõndisin Burgosest Santiagosse (404 kilomeetrit) ja selleks kulus kolm nädalat.
4. Ei kogenud midagi ohtlikku. Kõige ebameeldivam hetk oli siis, kui vihmast libedal teel allamäge minnes kukkusin, aga see lõppes ka õnneks ainult ehmatusega.
5. Ennast on raske analüüsida, aga kindlasti on kõik läbitud palverännakud muutnud minu elu. Ma arvan, et muutusin julgemaks ja avatumaks, mis puudutab suuremat sorti muudatuste tegemist ja otsustamist.
6. Tulevastele palveränduritele soovitaksin mitte klammerduda. *Caminot* on kõige parem läbida kulgedes ja mitte tingimata igast plaanist kinni pidades. Ei tasu ka reisikaaslastega liiga üheks saada, see rännak on rohkem ikka iseenda jaoks. Kindlasti ei tasu ennast teistega võrrelda. Igaühel on oma tee, mõned inimesed on kiiremad ja sportlikumad, kui teised. Lõpuks jõuavad ikkagi kõik ühte kohta, milleks on Santiago de Compostela.

Lisa 3 - Kaart

Palverännakuteede kaart (Ways)

Lisa 4 – Praterias fassaad

(<http://www.panoramio.com/photo/7714614>)

Lisa 5 – Obradoiro fassaad

([https://handluggageonly.co.uk/2014/05/25/9-](https://handluggageonly.co.uk/2014/05/25/9-cities-must-visit-spain/)

[cities-must-visit-spain/](https://handluggageonly.co.uk/2014/05/25/9-cities-must-visit-spain/))

Lisa 6 – Acibecheria fassaad

Santiago de Compostela Cathedral

2017)

Lisa 7 – Quintana fassaad

(http://www.vigoenfotos.com/santiago-compostela/fachada-quintana-catedral-santiago_2.html)